מתמעכין ונכבשין הענבים זה על זה והיין מזלף ומטילין אותן בגת מהו שיוליכם עובד כוכבים לגת מי משיב הבוז שמזלף לעשות יין נסך במגע או לא והא דנקט מהו שיוליך לגת לא מיבעיא ליה אם יכול ליתן הענבים בתוך הגת דאם יש יין נמשך (ב) אסור ואם נתן הענבים בגת נאסר כל היין שבגת דקאמי מייתי ומייתי ולא דמיא לזריקה דקא שרינן לקמן בשמעתין והכי מוכח בפ׳ אחרון דעובד כוכבים נותן ענבים או שום כלי בגיגית של יין אוסר בכחו כל יין שבגיגית ואם אין יין בגת פשיטא ליה דנותן לתוך הגת את הענבים ואינו חושש והאי דנקט את אורחא דמילתא נקט דהיה הולכה לגת היא ועיקר עכ״ל וקשיא חדא דלא היה לו לשאול בהולכה אלא מהו שיאסר עובד כוכבים יין הזולף במגע ועוד דפשיטא דיין המזלף מן הענבים אינו נחשב להיות יין נסך אלא כמים בעלמא הוא ואף לפי משנה אחרונה לוקחין את בעוטה כל זמן שלא התחיל ליתשך ועוד קשיא מה שרוצה רשב״ם לחלק בין זורק מכגדו לזורק למרחוק דחילוק זה לא מצינו דהיה דקאזיל מייתי ומייתי דלקמן פי׳ שבשעה שהחבית נופל לבור עדיין הוא נוגע בו (ג) ודוחפו שם ולא כמו שפירש בקונטרס דאזיל מייתי ומייתי עד סמוך לבור וזריקה כזאת אוסרת דלאין נראה כדפרי׳ לעיל לכך נראה לר״י לפרש דמייתי בהתחיל ליתשך דאי לא התחיל פשיטא שמותר והולכה בלא זריקה נמי פשיטא שמותר אלא מייתי בזריקה לגת ומיבעיא אם אסור דהוי כמו מזגו עובד כוכבים דאמרינן (ד) לעיל שמא יגע או דלמא לא דמי למזגו עובד כוכבים שרינן בזריקה ואפילו בשמיה זאת דומה קצת למזיגה ולכך יש לאסור לכתחלה שיוליך עובד כוכבים ענבים לגת כיון שהתחיל ליתשך ואפילו בזריקה ודוקא בלכתחלה כמו שמפרש והולך אבל בדיעבד שרי ואין שום חילוק בזריקה כמו שמחלק רשב״ם וכן משמע מתוך הירושלמי דאין חילוק כלל דקאמר תני רבי שמואל בשם רבי אבהו אין זריקה אוסרת ביין נסך משמע דלא מפליג מידי: **נקטוה** לידיה כי היכי דלא ליישכשך. ל״ל שבהכנסת ידו אע״פ שהיה יודע שהוא יין אינו חשוב שכשוך לאסרו בהגאה מפני שהיה טרוד ליקח אתרוגו שלא יטנף ודמי למדבר ביד אליבא דרבנן דאמרי לעיל (דף נז.) ימכר ומיהו בהולאת האתרוג הולכך למינקט בידיה שאינו טרוד כל כך כמו בהולאת ידו דמדידה דלעיל דהתם כל שעה אף בסוף מדידה הוא נותן לב על מדידתו אם מדד יפה הלכך אף בהולאת ידו חשבינן ליה טרוד ור״ת פי׳ דהכא בהכנסת היד סבור שהיא של שמן והוא כהיא דחרס (ד) דלעיל (דף נח.) דזה היה מעשה ואמרו ימכר ודוחק ורשב״ם פי׳ דבשביל שנגע ביין מתחלה ליטול האתרוג לא מיתסר דמגע עובד כוכבים שלא בכוונה היה נוגע ביין אלא ליטול האתרוג נתכוין ולא בשביל ליגע ביין וכמו שסבור של שמן היא ונמצאת של יין דשרינן לעיל בהגאה אבל לאחר שנטל האתרוג היה לחוש שמא יתן דעתו וישכשך: **אמר** רב אשי מנא אמינא לה. ומייתי ראיה מר׳ יהודה בן בתירא אע״ג דאיהו שרי למכור לכל העובדי כוכבים שבעולם מיהו מייתי נמשע לרבנן דפליגי עליה שלא יחמירו כ״כ לאסור אף לאותו עובד כוכבים שנסכו ואע״פ שאילו היה ישראל זה שופכו שהיה העובד כוכבים זה רוצה ליפטר וא״כ היה לנו להשביעם דמי יין נסך ממש מ״מ כיון דבישראל אם נסכו חייב לשלם ואפי׳ שפכו זה כדתנן בהמזקין (גיטין נב:) המנסך במזיד חייב בעובד כוכבים נמי חשבינן ליה דמי הזיקו ורשב״ם פי׳ דרב אשי לא אייתי למילתייהו אלא לאסמכתא דלא כל הימנך ונהי דאין (ה) הלכה דהא ודאי יכול לאסרו בהגאה ואף לאותנסו כדמשמע לקמן בפ׳ בתרא (דף עב:) מ״מ שמעי׳ מיהא דטעמא מעליתא היא לישראל לומר לו לא היה לך לאסור יייי ודמי נזקו שקיל מייתי: **ה״ג אתא** עובד כוכבים אידרי אנה ידיה ע״לויה. פי׳ שם ידו נגד הברזא ומנע יציאת היין הלכך מדמי ליה לגדיה אבל אם תחב אצבעו בתוך נקב החבית הוה ליה יין שתחת אצבעו כמו מפיה ושל מעלה מאצבעו כמו משוליה דאמרינן בסמוך דלכ״ע כל החבית טמאה וכ״כ רשב״ם בשם רש״י שאם תחב עובד כוכבים את הברזא בחבית או אם נטלו לגמרי מן החבית שכל היין אסור דא״ל שלא ישכשך ברזא הברזא שבתוך החבית (ו) ואפי׳ בהפסד מרובה אסור כל היין בשתיה. פי׳ (ז) הקילות הסמוך לנקב אסור בשתיה ולא בהגאה שהרי אין כאן שכשוך שהנקב לר ואינו יכול לשכשך ואידך שרי אף בשתיה דקסבר לדדין לאו חיבור הוא ליאסר כל שאר היין ואיכא דאמרי (ח) עד ברזא חמרא אסור פי׳ כל יין שלמעלה לנקב נמשך אחר הנקב ללאת דרך שם הוה להו חיבור ואסור ואידך שרי אף בשתיה כתנאי מילתא דרב פפא אתאמרא כתנאי (ט) חבית של תרומה שניקבה בין מפיה בין משוליה בין מלדיה ונגע בו עבוד יום טמאה חביות שלהם היו יושבות על שוליהן כשהנקב בפיה כל היין שלמטה נעשה בסים לעליון בשוליה כל היין נמשך אחר הנקב ומלדיה נמי (י) טמאה ל״ל שאין זה מטעם נגוד דהא תנן (לקמן עב.) נגוד אינו חבור לא לטומאה ולא לטהרה אלא הטעם לפי שמה (יא) שנכנס אצבעו טמא וא״כ מה שלמעלה ולמטה בחבית ממה שכנגד אצבעו הוה ליה (יב) מפיה ומשוליה ר׳ יהודה אומר מפיה ומשוליה טמא מטעמא דפריסת מלדיה טהור דלא חשיב האי כפיה ומשוליה והשתא אתיא הך דרב פפא בהדיא כר׳ יהודה לגישנא דכל להדי ברזא חמרא אסיר ואידך שרי כיון שלא תחב ידו עד חלל החבית אלא הניח על הנקב ה״ל מלדיה ולגישנא דעד ברזא חמרא אסור נמי ל״ל דאתיא כר׳ יהודה והלכך אידך שרי ומה שאוסר עד ברזא שאני יין נסך דאחמירו ביה רבנן כך הגעת השיטה לפ״ה וק׳ להך לישנא דאמר עד (ג) ברזא אסור היאך יהיה זה שהיין כולו מעורב ויהיה חציו אסור וחציו מותר בשתיה לכן נראה לפרש דעד ברזא אסור זהו בהגאה והטעם מי מיד שנפתח הנקב נתגנענו כל היין שעד הברזא ללאת דרך שם וכששם ידו על הנקב נסתם הכל מלאת וחשוב כאילו נגע בכולו ואידך שרי בהגאה אבל בשתיה אסור מפני היין האסור השוכב עליו פסק בקונטרס לית הלכתא כרב פפא דהא קים ליה כר׳ יהודה דיחידאה הוא והלכה כרבים דלא מיפלגי בין פיה ושוליה ואין טעם לפסק זה דבמה דוכתי פסקינן כיחיד לגבי רבים אבל אומר ר״ת דודאי הוא דלית הלכתא כרב פפא משום דרבא פליג עליה אע״ג דהוא בתראה יותר מרבא משום דרבא רבו וגם הוא בתראה והיה גדול ממנו בחכמה ובמנין ופליג עליה לקמן בפ״ב (יג) גבי ההוא עובד כוכבים דאמר בחבית אלא הניח ידיה (יד) מתחובים בשפוע ומדובקים דאשיהם מלמעלה (כזה) ומניחים הקנה הא׳ האחרון תוך החבית והוא נקרא גישתא והקנה הנדבק לו נקרא בת גישתא ומוצאין בבת גישתא ויוצא כל היין דרך שם במלילה אחת עד מקום שהגישתא מגעת ואם מניח אדם אצבעו על הבת גישתא לא יצא עוד אם לא יחזור וימצון ועובדא הוה דאמר עובד כוכבים ידיה אבת גישתא ואסריה רבא לכולי חמרא פי׳ כל היין שבחבית ואקשי ליה רב פפא במאי בנגוק א״ל שאני הכא דכולי חמרא אבת גישתא גריר ומפרש ר״ת שהגישתא לא היתה מגעת לשולי החבית ואפ״ה היה אוסר הכל מטעם גריר שכל יין החבית מתנענע ביציאתו לחוץ ורב פפא שאל במאי בנגוק על יין שאין הגישתא מגעת שם היה שואל כי בדעתו אין לאסור רק עד מקום שהגישתא מגעת כי הכא לגישנא דעד ברזא אסור אבל השאר אינו נאסר דלית ליה אותו טעם דגריר וא״כ רבא שאוסר שם הכל גם כאן יאסור הכל שהרי כולו מתנענע לעלות ולצאת ואין נראה לפרש לפלוגתא דהתם ביין שהגישתא מגעת שם שרבא היה אוסר מטעם גריר ורב פפא שרי דא״כ תקשי לרב פפא גופיה להך לישנא דעד ברזא אסור וכי תימא דהך דהכא לבתר דשמעה מרבא קבלה ומ״מ לא אסר רבא שם רק מה שסופו לצאת ע״י הגישתא דאין לשון לכולי חמרא משמע הכי והיה לו לתלמודא לפרש

דודורין. גיגיות קטנות ובלע״ז טוליי״ן: **אידרי עובד כוכבים.** קפץ ואחזה בתוך היין שלא תשתקע: **כי היכי דלא ליישכשך.** ולישאסר בהגאה שאין מנסכין אלא ע״י שכשוך: **וברזוה לחביתא עד דשייפא.** כפו החבית ללד אחד עד שישפך (ו) ייך לתוך כלי אחר שיימשך היין מן העובד כוכבים ואחר כך יוציאנה ותהא מותרת בהגאה החבית דכל זמן שידו תחובה ביין אם יוציאנה א״א לשמור שלא ישכשך ואע״ג שאנו אוחזין את ידו. ברזוה לשון מטה על צידה כדאמרינן לקמן (דף עד:) וחתים להו אבילייהו שוליהן: **דשייפא** שהורק לכלי אחר כמו (ז) השופה יין לאמריס: **ואע״ג דלזבניה.** האי ישראל לעובד כוכבים אחר אסור: **למיסקל דמי מההוא עובד כוכבים שרי.** דלאו מכר הוא ואינו נהנה מדמי יין נסך אלא אומר לו שפכת ייני ואבדתו ממני ודמי יין כסר קא שקיל: **שלא בפני עבודת כוכבים.** רבותא אשמועינן: **אסור.** אף בהגאה: **מתירין.** אותו בהגאה: **לא כל הימנך כו׳.** ואע״ג דלא סבירא לן כוותייהו להתירו למכור לעובד כוכבים אחר מההוא עובד כוכבים מיהא שרי לאיפרועי מזקו משום טעם דלא כל הימנך: **ברזא.** רוחייל״ר: **אידרי עובד כוכבים.** קפץ עובד כוכבים לשון נוטה הוא כמו דרי עוגאה). כלומ׳ הגביה ונטה עצמו לעמוד ממקומו וקפץ להליל: **כל דלהדי ברזא חמרא אסיר.** קילוח הסמוך לנקב אסור בשתיה ולא בהגאה שהרי אין כאן שכשוך שהנקב לר ואינו יכול לשכשך ואידך

ובדודורין אע״פ שהיין מזלף עליהן מותר א״ל הביא קאמרת אאנא לבתחלה קאמינא ההוא אתרוגא דנפל לחביתא דחמרא אידרי עובד כוכבים ושקליה אמר להו רב אשי בנקטוה לידיה כי היכי דלא לשכשיך ביה וברצוה עד דשייפא אמר רב אשי האי עובד כוכבים דנסכיה לחמרא דישראל בכוונה אע״ג דלזבוניה לעובד כוכבים אחרינא אסור ישרי ליה למישקל דמיה מההוא עובד כוכבים מאי טעמא מיקלא קלייה אמר רב אשי מנא אמינא לה דתניא עובד כוכבים שנסך יינו של ישראל שלא בפני עבודת כוכבים אסור ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה בן בתירא מתירין משום שני דברים אחד שאין מנסכין יין אלא בפני עבודת כוכבים ואחד שאומר לו לא כל הימנך שתאסור ייני לאונסי ההיא חביתא דחמרא דאישתקיל לברזא אתא עובד כוכבים אידרי אנח ידיה עילויה אמר רב פפא כל דלהדי ברזא חמרא אסיר

ואידך

ואידך

עין משפט נר מצוה

פ א מיי׳ פי״ג מהל׳ מ״א הלכה יג סמג עשין מה טוש״ע י״ד סי׳ קכה סעיף ו:

פא ב מיי׳ שם פי״ב הלכה ח סמג לאוין קמח טוש״ע י״ד סי׳ קכד סעיף יג:

פב ג מיי׳ שם פי״ג הלכה כח סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ קלב סעי׳ ח:

פג ד מיי׳ שם פי״ב הלכה י סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ קכד סעיף יד וכפי׳ התוספות:

מסורת הש״ס

א) [גיר׳ הערוך בערך דרדור ובדרדורין ועי׳ לעיל לב. הדרדורין והכוקבאות], ב) [חולין מא.], ג) [ב״מ ק. ע״ש], ד) [ברכות ח:], ה) [כלל״ל דאסריגן], ו) שכנגד אצבעו כל״ל. ר״מ, ז) ל״ל כמפיה. ר״מ, ח) [דף עב.], ט) [ס״י מתוכים], י) [גיר׳ הערוך בערך דרדור ובדרדורין ועי׳ לעיל לב. הדרדורין והכוקבאות], יא) [חולין מא.], יב) [ב״מ ק. ע״ש], יג) [ברכות ח:], יד) [כלל״ל דאסריגן], טו) ל״ל כמפיה. ר״מ, טז) [דף עב.], יז) [ס״י מתוכים],

גליון הש״ס

תו׳ ד״ה (בע״א) מהו ראין נראה בדפרישית לעיל. מז ע״ב ד״ה ה״ג:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה ובדרדור וכו׳ שיפסך היין לתוך כלי אחר שימשך היין מיד העובד כוכבים: (ב) תוס׳ ד״ה (בעמוד ח׳) מהו שיוליך וכו׳ דאם יש יין נמשך בגת אסור דאם נותן וכו׳ בפ׳ אחרון דעובד כוכבים שנותן וכו׳ ואם אין יין נמשך בגת פשיטא: (ג) בא״ד הוא נוגע בו דוחפו לשם: (ד) ד״ה נקטוה וכו׳ ההיא דחרס עובד כוכבים דלעיל: (ה) ד״ה אמר רב אשי וכו׳ ונהי דאין כך הלכה: (ו) ד״ה ה״ג אתא וכו׳ ואפי׳ בהפסד מרובה אסור כל היין. ג״כ וכ״כ הר״ן ע״פ הגוס׳ דמותר בהגאה ויש לתמוה היין דשכשך ויש לחוש לעיקוך ליתסר בהגאה וי״ל דלר״ת ניחא דמגעו ע״י ד״א אינו אלא כחו וכמו אפילו בכוונה אינו אוסר אלא בשתיה מיהו בתשו״ר וסה״ת וסמ״ג כתבו דאסור אפילו בהגאה: (ז) ד״ה אמר רב פפא וכו׳ פי׳ רש״י הקילות: (ח) בא״ד ואיכא דאמרי דעד הברזא: (ט) בא״ד אתאמרא כתנאי ולאו ד״ה היא חבית של תרומה: (י) בא״ד ומלדיה נמי חשיב כפיה ושוליה וטומאה רצ״ל שאין זה מטעם וכו׳ אלא הטעם לפי שמה שנגע אצבעו: (כ) בא״ד ויקשה להך לישנא דאמר עד הברזא אסור היאך יהיה זה שהיין ג״כ משמע דלגישנא כל דלהדי ברזא לא קשה דהיין דאינו אסור אלא בשתיה א״כ שפיר אמרינן שאתבטל הקילות בס׳ בכל היין שבחבית אבל לאידך לישנא דאליו אסור ואינו מותר קשיא אבל בתשו״ר הקשה קושיא זו אף לגישנא דכל דלהדי ברזא ע״ש:

לעזי רש״י

טוליי״ן [טוליל״ש]. חביות.

רוחייל״ר [דרושי״ל]. נקב בחבית.

מוסף רש״י

שניסך יינו של ישראל. שכשך ידו לתוכו לעבודת כוכבים (חולין מא.). אסורו. אף בהגאה, דאלמא אוסר דבר שאינו שלו (שם). ואחד שאומר לו. אפילו ניסכו בפני עבודת כוכבים, לא כל הימנך כו׳. דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו (שם). לאונסי. על כרחי שתאסר (שם).

ואידך שרי ואיכא דאמרי אמר רב פפא (ה) אעד הברזא חמרא אסיר ואידך שרי אמר רב יימר כתנאי שנקבה בין מפיה בין משוליה ובין מצידיה ונגע בו טבול יום טמאה רבי יהודה אומר מפיה ומשוליה טמאה מצידיה טהורה מכאן ומכאן אמר רב פפא עובד כוכבים אדנא וישראל אכובא חמרא אסיר מ"ט כי קאתי מכח עובד כוכבים קאתי ישראל אדנא ועובד כוכבים אכובא חמרא שרי ואי מצדדד צדודי אסיר אמר רב פפא האי עובד כוכבים דדרי זיקא וקאזיל ישראל אחוריה מליא שרי דלא מקרקש חסירא אסיר דלמא מקרקש כובא מליא אסיר דלמא נגע חסירא שרי דלא נגע רב אשי אמר זיקא בין מליא ובין חסירא שרי מ"ט אין דרך ניסוך בכך מעצרא זיירא רב פפי שרי רב אשי ואיתימא רב שימי בר אשי אסר בכחו כולי עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בכח כחו איכא דאמרי בכח כחו כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי בכחו הוה עובדא בכח כחו ואסר רב יעקב מנהר פקוד ההוא חביתא דאיפקעה

ואידך שרי. אף בשמיה דקסבר נדדין נאו מיבור (ב) ליאסר כל היין. ונים הלכתא כוותיה דהא מוקי רב יימר מילתיה דרב פפא כתנאי ופס ליה רב פפא כרבי יהודה דיחידאה ויחיד ורבים הלכה כרבים דפליגי רבנן עליה ואמרי בין מציריה בין מפיה טמאה דכולן מיבור: (ג) **עד ברזא.** כל יין שנמעלה לנקב אסור דכיון דכולו נמשך אחר הנקב לגאת דרך שם הוה ליה מיבור ואסור: **כתנאי.** איתמר הא דרב פפא ונאו דברי הכל היא: **שוליה.** שהיא יושבת עליהן. שכל חביות שבתלמוד כדים של חרס הן: **ניקבה מפיה.** הואיל וכל היין שלמטה נעשה בסיס לעליון הוי מיבור ומשוליה נמי הואיל וכל היין נמשך אחר הנקב הוי מיבור אבל נקב מצידיה טהורה מכאן ומכאן כרב פפא. ורבנן לית להו דרב פפא הלכך לית הלכתא כוותיה וכולו אסור בשמיה ומותר בהנאה: **עובד כוכבים אדנא.** (ד) מערה היין מדנה לכובא: **וישראל אכובא.** ואותזו בידו: **חמרא אסור.** בהנאה דהיינו נמי יין שמזגו עובד כוכבים וכחו הוא ואסרנא ליה משום לך לך אמרין כו' ג): **ואי קא מנדד אנדודי.** לכובא: **חמרא אסור.** (ה) משום דמקרקש ליה לחמרא וכובא מליאה עסקינן דלמא נגע. ליגא אחרינא אפילו חסירא נמי כיון דמקרקש בכוונה הוה ליה כחו בכוונה ואסור בשמיה: **זיקא.** נוד קטון: **וקאזי ישראל אחוריה.** ומזי דלא נגע עובד כוכבים בגווה: **כובא חסירא שרי.** דאין קרקוש בכלי פתוח. ואע"ג דכי דרי ליה א"א בלא קרקוש מעטו כיון דלא ניחא ליה בקרקושיה דלמא משתפיך ה"ל כחו שלא בכוונה ומותר אבל זיקא הוי קרקוש ודומה למשכשך והוי נסך: **אין דרך ניסוך בכך.** אבל בכובא מליאה איכא למיחש לנגיעה כשהוא נותן ידו על שפתו לא פליג רב אשי ואסור: **מעצרא זיירא.** גת דאין דורכין אלא כובשין בקורה. זיירא מכבש כמו (שופטים ו) ויזל [את הגזה וימץ] טל מן הגזה מלא ספל מים: **בכחו.** היכא דענבים נסחטים מכחו כגון שעולה על הענבים שעל המפוח ומכבידים: **כולי עלמא לא פליגי דאסור: כח כחו.** כגון שמגלגל הגלגל שקורין ווי"ץ והיא מפלת הקורה ובלשון לעז מישפנג"ל: דאיפקעה

בהם כל שעה טופח להטפיח ולשון רשון נאסר: **מצידיה** טהורה. פי' מוך מן היין שבעובי הנקב ות"ת אמאי לא יטמא את המותר ל"ל דמשקה הבא מחמת טבול יום נפסלים ואינם פוסלים תדע דהא תנן (טבול יום פ"ב מ"ה ע"ש) שמן שלף ע"ג יין ונגע טבול יום במקצתו לא פסל אלא מקום מגעו ואפילו מאן דפוסל ה"ט מפני שנסיסה מיבור זה לזה: **עובד כוכבים אדנא וישראל אכובא.** ריקנית ומוחזה בידו ממרא אסור פי' הקונטו' ואפילו בהנאה דה"ל יין שמזגו עובד כוכבים דכמו הוא ואסרנא ליה משום לך לך ולפי אותו פירוש שפירש לעיל גבי יין שמזגו דאיכו אסור בהנאה י"ל שיש להחמיר כאן יותר שיש לתלות שהריקו בכוונת ניסוך ומיהו כמו של עובד כוכבים הוא ובמאי דלגרלא גזור והנשאר בכלי מותר ודוקא כי שפך העובד כוכבים לבדו וכן בסמוך כי לבד לבדו אבל אם שייע לו ישראל הכל מותר ואף בשמיה דכל היכא דכח עובד כוכבים אסור אם כח אחר מעורב בו מותר ומיהו לכתחלה אסור כדאמרינן לקמן (דף עב:) אמר להו רבא להנהו שפוכאי כי שפכיתו חמרא לא ליקרב עובד כוכבים ולסייע בהדייכו דלמא משתליתו ושדיתו ליה עליה: **ואי** מצדד צדודי אסיר. נראה לר"י ב"ר מאיר כאותו (ה) לשון שפי' הקונטו' אפי' בכובא חסירא דכיון דמקרקש ליה בכוונה ה"ל כחו בכוונה ואסור בשמיה ומדמי ליה לנוגע בקנה דמה לי נוגע בקנה או נוגע בשולי הכובא ואור"י כי יש בני אדם שמניחים עובד כוכבים לבדו להגביה העגלה שהחבית בתוכה או החבית כשהוא מקלח תוך הכובא כדי שיקלח יפה ואומרים מסייע שאין בו ממש הוא דבלאו הכי היה מקלח ולא רצה לומר בזה לא איסור ולא היתר אבל יש להחמיר בבני אדם כשמטין הכובא שיש בה מעט יין לגד אחד שלא יטה אותו העובד כוכבים ואפילו אם נער קטן מסייע דמסייע כי האי ודאי מסייע אין בו ממש כי ההוא דזה יכול וזה אינו יכול דפרק המלגיע (שבת דף לג.):

זיקא בין מליא בין חסירא שרי. דאין דרך ניסוך בכך ע"י קרקוש יין בכלי בשעה שנושאו והכי קי"ל דרב אשי הוא בתראה ואכובא לא פליג ואסור ודוקא כשנושאה על ראשו או על כתיפו דאיכא למיחש דלמא נגע אבל במוט או ליטא הדלי דרך טבעתו מותר ומכאן יש ללמוד שאם יש כאן נוד של עור רך מלא יין אע"פ שהעובד כוכבים דוחק ומגיע דפנותיו זה לזה דבשר כיון דאין דרך ניסוך בכך ומכאן התיר ר"ת על ברזא שהיתה רפויה בחבית ועל סתימת המגופה שהיתה רפויה ע"פ החבית ובא עובד כוכבים והדיק וגם בפיטם גדול שלא היו השולים מהודקים ובא יהודי ושם נעורת והיה תופשה נגד הנקב ומנע קצת היין לצאת ולא כל כך ובא הנגר עובד כוכבים והעמידו בהידוק כנגד הסדק בסכין עד שסתם (ה) הסדק כל זה התיר מטעם שהיה מדמה כל אלו המעשים לנוד של עור רך שאין דרך ניסוך בכך וגם ר"י הורה לסמוך על היתר זה אם יראו אע"פ שיש פתחון פה לבעל דין לחלוק וגם היה ר"י מביא ראיה מההיא דלקמן (דף עה:) דעשה האדם שהושיט ידו לגת וגגע בהשכולות דהשכולות טמאין והגת טהורה ואע"פ שהיין מהלך מטעם דמשקי השכולות אבל ר"ת דחה אותה ראיה כי שם מדבר אחר דריכה והוצאת יין מן הגת ומהודקות יחד השכולות ועצורות כעין שעושין אותן כתפות שלנו ולכן מפסיק היטב היטב: **הוה** עובדא בבח כחו ואסרה רב יעקב מנהר פקוד. וכן פסק רבינו חננאל דמעשה רב לכן טוב הדבר שיסייע הישראל עם העובד כוכבים לגלגל כשמשפיל הקורה על הגת של ענבים ובעינן שיהיה גם הישראל לבדו יכול להשפילה או שאינם יכולין להשפילו כל אחד לבדו אבל אם די בכח העובד כוכבים ואין די בכח הישראל שמא יש לאסור כמו (ו) זה יכול וזה אינו יכול דהוי מסייע שאין בו ממש אמנם רש"ש פי' שאם גלגל העובד כוכבים לבדו ויש כאן הפסד מרובה יש לסמוך על איכא דאמרי שמתיר בכח כחו ובהני מעצרי דידן איכא ג' כחות מקל וגלגל וקורה ועוד כח רביעי כשמשימין דפיס על הענבים ומיהו למאן דאסר לא מצינו חילוק בין ג' כחות לב' מעשה

לפרש אלא ודאי אסר הכל כדפרישית והלכתא כוותיה והקשה הר"ר משה מקולי על זה הפסק דכל זה אינו אלא מכח הפירוש שפירש שאין הגישתא מגעת עד שולי החבית והקשה דלישנא דכולי תמרא אגישתא (ד) (גרידא) לא משמע הכי דהא לא היה נעשה כי אם להריק את החבית דרך שם בלא נקיבה וגם רש"י פירש לקמן שהגישתא היתה מגעת עד שולי החבית ומה שהקשה ר"ת דבכמה דוכתי פסקינן כמיד לגבי רבים היינו כשפסק (ו) בהדיא כוותיה (ה) אבל הכא דלמא דריתא לא שמיע ליה שמיע ליה לרב פפא ודלמא אי שמיע ליה דרבנן פליגי עליה הוה הדר ביה לכך נראה לו דאין הלכה כרב פפא מטעם דקס ליה כמילתא וגם ר"ח פסק כך ות"ת לפי מה שפירש לעיל שהגישתא היתה מגעת עד שולי החבית למה לא היה רב פפא רוצה לאסור (ו) ונראה לישנא דכל לאדי ברזא אסור אע"פ שסופו לצאת גם שם לא היה רוצה לאסור כי אם מה שעלה בחלל הקנה אבל לישנא דעד ברזא אסור משום שסופו לצאת למה לא היה אוסר שם יש לומר דעד ברזא סופו לצאת יותר בקל דכשיסיר עובד כוכבים ידו מעל הנקב יצא היין מאליו אבל בגת גישתא כיון שעם העובד כוכבים ידו מנעו מלצאת אם לא ימצון בקנה פעם שניה וע"ל דבין רב פפא ורבא דלא אמרי בהנאה השאר מטעם תערובת סברי כרש"ג דאמר יאמר מון מדמי יין נסך שבו והיא דקדח במינקת והעלה דנאסר הכל מפני טפת יין המתערבת אתיא כרבנן דפרי' לעיל ומה שאסרנו מטעם שסופו לצאת דוקא כשהיא העובד כוכבים ידו על נקב הברזא או על הגת גישתא שמנע היין לצאת והוו כאילו נגע בכולו כדפרישית אבל נגע בקילוח היוצא או אם ישראל מושך יין מן החבית לתוך כלי שיש בו יין נסך למ"ד נצוק אינו מיבור דקי"ל הכי מותר כל מה שבחבית אף בשמיה דמגע הקילוח אינו כלום לגבי מה שבפנים וכן מוכיחות ההלכות גבי המערה יין נסך לבור וכן גבי נעל המשפך דלמ"ד נצוק אינו מיבור הכל שרי וע"ל לרב פפא לישנא דלא אסר אלא להדי ברזא שיסתמו אותו הנקב ויעשו הברזא במקום אחר דיין שהקילוח הראשון שיצא דרך עודי הברזא אסור א"כ יאסר כל השאר שיצא דרך שם מפני שנוגע בדופני הנקב שיש ל"ל דמשקה הבא מחמת טבול יום נפסלים ואינם פוסלים תדע דהא תנן (טבול יום פ"ב מ"ה ע"ש) שמן שלף ע"ג יין ונגע טבול יום במקצתו לא פסל אלא מקום מגעו ואפילו מאן דפוסל ה"ט מפני שנסיסה מיבור זה לזה: **עובד** כוכבים אדנא וישראל אכובא. ריקנית ומוחזה בידו ממרא אסור פי' הקונטו' ואפילו בהנאה דה"ל יין שמזגו עובד כוכבים דכמו הוא ואסרנא ליה משום לך לך ולפי אותו פירוש שפירש לעיל גבי יין שמזגו דאיכו אסור בהנאה י"ל שיש להחמיר כאן יותר שיש לתלות שהריקו בכוונת ניסוך ומיהו כמו של עובד כוכבים הוא ובמאי דלגרלא גזור והנשאר בכלי מותר ודוקא כי שפך העובד כוכבים לבדו וכן בסמוך כי לבד לבדו אבל אם שייע לו ישראל הכל מותר ואף בשמיה דכל היכא דכח עובד כוכבים אסור אם כח אחר מעורב בו מותר ומיהו לכתחלה אסור כדאמרינן לקמן (דף עב:) אמר להו רבא להנהו שפוכאי כי שפכיתו חמרא לא ליקרב עובד כוכבים ולסייע בהדייכו דלמא משתליתו ושדיתו ליה עליה: **ואי** מצדד צדודי אסיר. נראה לר"י ב"ר מאיר כאותו (ה) לשון שפי' הקונטו' אפי' בכובא חסירא דכיון דמקרקש ליה בכוונה ה"ל כחו בכוונה ואסור בשמיה ומדמי ליה לנוגע בקנה דמה לי נוגע בקנה או נוגע בשולי הכובא ואור"י כי יש בני אדם שמניחים עובד כוכבים לבדו להגביה העגלה שהחבית בתוכה או החבית כשהוא מקלח תוך הכובא כדי שיקלח יפה ואומרים מסייע שאין בו ממש הוא דבלאו הכי היה מקלח ולא רצה לומר בזה לא איסור ולא היתר אבל יש להחמיר בבני אדם כשמטין הכובא שיש בה מעט יין לגד אחד שלא יטה אותו העובד כוכבים ואפילו אם נער קטן מסייע דמסייע כי האי ודאי מסייע אין בו ממש כי ההוא דזה יכול וזה אינו יכול דפרק המלגיע (שבת דף לג.):

זיקא בין מליא בין חסירא שרי. דאין דרך ניסוך בכך ע"י קרקוש יין בכלי בשעה שנושאו והכי קי"ל דרב אשי הוא בתראה ובכובא לא פליג ואסור ודוקא כשנושאה על ראשו או על כתיפו דאיכא למיחש דלמא נגע אבל במוט או ליטא הדלי דרך טבעתו מותר ומכאן יש ללמוד שאם יש כאן נוד של עור רך מלא יין אע"פ שהעובד כוכבים דוחק ומגיע דפנותיו זה לזה דבשר כיון דאין דרך ניסוך בכך ומכאן התיר ר"ת על ברזא שהיתה רפויה בחבית ועל סתימת המגופה שהיתה רפויה ע"פ החבית ובא עובד כוכבים והדיק וגם בפיטם גדול שלא היו השולים מהודקים ובא יהודי ושם נעורת והיה תופשה נגד הנקב ומנע קצת היין לצאת ולא כל כך ובא הנגר עובד כוכבים והעמידו בהידוק כנגד הסדק בסכין עד שסתם (ה) הסדק כל זה התיר מטעם שהיה מדמה כל אלו המעשים לנוד של עור רך שאין דרך ניסוך בכך וגם ר"י הורה לסמוך על היתר זה אם יראו אע"פ שיש פתחון פה לבעל דין לחלוק וגם היה ר"י מביא ראיה מההיא דלקמן (דף עה:) דעשה האדם שהושיט ידו לגת וגגע בהשכולות דהשכולות טמאין והגת טהורה ואע"פ שהיין מהלך מטעם דמשקי השכולות אבל ר"ת דחה אותה ראיה כי שם מדבר אחר דריכה והוצאת יין מן הגת ומהודקות יחד השכולות ועצורות כעין שעושין אותן כתפות שלנו ולכן מפסיק היטב היטב: **הוה** עובדא בבח כחו ואסרה רב יעקב מנהר פקוד. וכן פסק רבינו חננאל דמעשה רב לכן טוב הדבר שיסייע הישראל עם העובד כוכבים לגלגל כשמשפיל הקורה על הגת של ענבים ובעינן שיהיה גם הישראל לבדו יכול להשפילה או שאינם יכולין להשפילו כל אחד לבדו אבל אם די בכח העובד כוכבים ואין די בכח הישראל שמא יש לאסור כמו (ו) זה יכול וזה אינו יכול דהוי מסייע שאין בו ממש אמנם רש"ש פי' שאם גלגל העובד כוכבים לבדו ויש כאן הפסד מרובה יש לסמוך על איכא דאמרי שמתיר בכח כחו ובהני מעצרי דידן איכא ג' כחות מקל וגלגל וקורה ועוד כח רביעי כשמשימין דפיס על הענבים ומיהו למאן דאסר לא מצינו חילוק בין ג' כחות לב':

מעשה

מסורת הש"ס

(א) [טבול יום פ"ב מ"ז], (ב) [נמשנה אינתא מן הלדדים מכאן ומכאן טהור ולכך הש"ס לשנות קלת], (ג) [לעיל נט.], (ד) [נ"ל גרי"ן], (ה) נ"ל הנקב. ר"מ, (ו) [שבת לג.].

גליון הש"ם

תוס' ד"ה (בדף הקודם) אמר רב פפא אבל הכא דלמא בדייתא לא שמיע ליה. כדאי' בשבת דף סא ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב פפא דעד: (ב) רש"י ד"ה ואידך וכו' לאו מיבור הוא ליאסר כל שאר היין: (ג) ד"ה דעד הנחא וכו' מיבור ואסור ואידך שרי אף בשתיה הס"ד: (ד) ד"ה עובד כוכבים אדנא עובד כוכבים מערה: (ה) ד"ה ממרא אסור וכובא מליאה עסקינן דלמא נגע ליגא אחרינא אפי' חסירא נמי משום דמקרקש ליה לחמרא וכיון דמקרקש בכוונה כל"ל: (ו) תוס' ד"ה (בדף הקודם) אמר ר"פ כו' היינו כשפסק תלמודי' בהדיא: (ז) בא"ד הניחא לישנא דכל דלהדי ברזא אסור ואידך שרי אף על פי שסופו: (ח) ד"ה ואי מצדד וכו' כאותו לשון. נ"ב ומימה שהרא"ש כתב נ"כ כאותו לשון ואפי' בהנאה אסור וכן כתב הטור בסימן שמ"ו:

לעזי רש"י

ווי"ץ [ווי"ץ]. בורג המכבש.
אישפלג"ל [אישפינל"א]. בורג המכבש (בגרמנית).

מוסף רש"י

זיירא. לשון עוצר (ב"מ טז:).

עין משפט נר מצוה

פד א מיי' פי"ב מהל' מ"א הלכה י סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קכד סעי' כג:
ב [מיי' פ"א מהל' טומאת אוכלין הל' ון]:
ג מיי' שם הל' ב סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קכד סעי' יח ופי' קכה סעיף מ:
פו ד מיי' שם הל' ג סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכה סעיף מ:
פז ה מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף י:
פח ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
פט ז מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ח:
צ ח טוש"ע שם סעי' ב:

מעשה לבינה קעביד. ולף בשתיה נמי שרי פי' רשב"ם וז"ל עובד כוכבים המהדק מגרופות של גיגית מלא יין כדי שיתחברו סדקין שבאו בה מלמעלה למטה אין זה כמחבק חבית לאורכה דחבית מבוקעת מזומנת ליפול חליה אילך וחליה אילך וכשהוא מחבקה מחבר כל היין זה לזה אבל גיגית יין במקומו עומד ע"י הדוקו הראשון וסדק קטן יש שם והוא מהדקו וכן בחביות של עץ שלנו אבל דבר זה אסור להיות עובד כוכבים מוחב נעורת או מטלית בסדק ומחבור השוליים לסתום מפני שנוגע ביין עכ"ל ור"י היה אומר דמותר להיות העובד כוכבים מוחב נעורת סביב השוליים במקום שמתחברין אל דופני החבית ומשם היין זב ויולא כי הנעורת שמוחב אינו כנגד יין שבפנים לפי שראשי השוליים מפסיקין שמחוברין בחרלין שבדופני החבית סביב ואפי' באמצע חיבור השוליים נותן בו העובד כוכבים הנעורת ובלבד שלא יהא שם חלל ורבינו שמואל אומר דאם יש חבית שמטיפה דרך שוליים יכול העובדי כוכבים להדוק שם נעורת בסדקין דהוי כמו לפותייה ומעשה לבינה אבל אם הוא שותת הרבה יש ליזהר כי אז נוגע העובד כוכבים ביין ומיהו אם אינו נוגע ביד אלא בסכין יין שאינו מתכוין רק לסתום ולא ליגע ביין הוי ליה מגע עובד כוכבים שלא בכוונה ע"י ד"א (ו) ושרי לפירוש ר"ת וטוב שיסיס הישראל המטלית או הנעורת עד שיסתם קצת והעובד כוכבים יהדקנו בהיתר כר"ת שכתבתי למעלה (ח): **בעיא** הדחה **ובעיא** ניגוב. בחנם הזכיר הדחה דכל ניגוב צריך שיתן מים תחלה אלא לפי שהיה רוצה לומר ואי לא בהדחה סגי נקט הדחה כתב רשב"ם ומיהו אין לא עבדינן ניגוב (ז) בגתיות של עובדי כוכבים אלא הדחה בעלמא וסמכינן ארשאות שבפרק אחרון (לקמן דף עד: ד"ה דרש) דלא בעיא ניגוב: **אי** איכא טופח להטפיה. תימה היכא דליכא טופח ע"מ להטפיה אי חשיב יין לגבי ניסוך א"כ הדחה וניגוב בעי ואי לאו יין הוא הדחה נמי לא ליבעי ופרשב"ם דפשיטא דיין הוא ושייך בו ניסוך אבל מ"מ הוא אינו חבור לאותו הבלוע בתוך הגת דהכי אמרי' לקמן (י) טופח (ח)[שלא] ע"מ להטפיה ליכא למיחש משום איסור בלוע: **דיקא** נמי דקתני כו' והלה כותב לו התקבלתי. שעתה אין לו כלום על היין אע"פ שיש לו מלוה (ט) חוב דמי היין מותר פ"ה כאן אם יש (שם) מפתח או חותם ביד ישראל וכן פר"ת וקשיא דא"כ מאי ראיה היא לכאן שאני התם דיש מפתח או חותם ביד ישראל אבל הכא שעומד בלא הבור בלא מפתח וחותם שמא יש לאסור וי"ל שסברת התלמוד כך כי היכי דברשות העובד כוכבים כי יש מפתח וחותם חשוב אינו של ישראל כשהעובד כוכבים מניחו להוציאו כך ברשותו של ישראל אף בלא מפתח וחותם מיקרי אינו של ישראל כיון שאין לו מלוה על היין אע"פ שהישראל חייב לו מעות: **כל** שבזב טמא כו'. (י) כל עיקרו של כלל זה לא בא אלא להתיר זריקה שהרי זב המטיל יין נטמא או אם נושאו על כתפו אפי' בכלי חבנים טמא ובעובד כוכבים היסט מותר כדאמרינן גבי זיקא בין מליאה בין חסירה שרי וגם אם יסב על החבית לא מנסכו ובזב טמא וכן בכל כל שבזב טהור לאו דוקא שהרי (ו) קנה בקומטו של זב והסיט בו את הטהור טהור ואילו בעובד כוכבים עושה יין נסך וכן הלכה שאם זרק אבן או כל דבר ליין ואפילו בכוונה שהוא מותר בשתיה כן הורה ר' יוסף טוב עלם וכתב הרב רבי משה מקולי דה"ה שאם זרק לתוכו מים שלא בכוונת מזיגה שיהא מותר בשתיה:

דאיפקעה לאורכה אידרי ההוא עובד כוכבים חבקה [א]שרייה רפרם בר פפא ואי תימא רב הונא בריה דרב יהושע לזבוני לעובדי כוכבים וה"מ דפקעה לאורכה אבל לפותייה [ב]אפילו בשתיה שרי מ"ט מעשה לבינה קעביד ההוא עובד כוכבים דאשתכח דהוה קאי במעצרתא אמר רב אשי [ג]אי איכא טופח להטפיה בעי הדחה ובעי ניגוב ואי לא בהדחה בעלמא סגי ליה: **מתני'** [ד]עובד כוכבים שנמצא עומד בצד הבור של יין אם יש לו מלוה עליו אסור אין לו מלוה עליו מותר נפל לבור ועלה [ה]מדדו בקנה התיז את הצרעה בקנה או שהיה מטפיה ע"פ חבית מרותחת בכל אלו היה מעשה ואמרו ימכר [ו]ור"ש מתיר [ז]נטל את החבית [ח]וזרקה [ט] בחמתו לבור זה היה מעשה [י]והכשירו: **גמ'** אמר שמואל [יא]והוא שיש לו מלוה על אותו יין אמר רב אשי מתני' נמי דיקא דתנן [יב]המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר אבל אם ירצה ישראל להוציאו ואין מניחו עד שיתן לו מעותיו זה היה מעשה בבית שאן ואסרו טעמא דאין מניחו הא מניחו שרי ש"מ מלוה על אותו יין בעינן ש"מ: נפל לבור ועלה: אמר רב פפא [יג]לא שנו אלא שעלה מת אבל עלה חי אסור מ"ט אמר רב פפא דדמי עליה ביום אידם: מדדו בקנה כל אלו היה מעשה ואמרו ימכר ור"ש מתיר: אמר רב אדא בר אהבה [יד]ינוחו לו לר"ש ברכות על ראשו כשהוא מתיר מתיר אפילו בשתיה וכשהוא אוסר אוסר אפילו בהנאה א"ר חייא בריה דאבא בר נחמני אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי הלכה כר"ש איכא דאמרי אמר רב חסדא אמר לי אבא בר חנן הכי אמר זעירי הלכה כר"ש ואין הלכה כר"ש: נטל חבית וזרקה [בחמתו] לבור זה היה מעשה [והכשירו]: אמר רב אשי [טו]כל שבזב טמא בעובד כוכבים עושה יין נסך כל שבזב טהור בעובד כוכבים אינו עושה יין נסך איתיביה [טז]רב הונא לרב אשי נטל את החבית וזרקה בחמתו לבור זה היה מעשה בבית שאן והכשירו [יח]בחמתו אין שלא בחמתו לא

התם

דאיפקעה לאורכה. כשהיא יושבת זקופה נסדקה מלמעלה למטה ובקעה חליה ליפול אילך וחליה ליפול אילך: **חבקה.** בין זרועותיו ומיבבה עד שהביאו כלי: **לזבוני לעובדי כוכבים.** דהא לא שכיח. ואפילו שקיבל המלאכה זו לזו והוי נוגע ביין ע"י חלאתן חבית כו' הוי כנוגע בקנה דהתם משכיח בקנה אבל הכא ליכא שכיחות מידי: **אבל לפותייה.** הוא"ל (ב) ואין גבלות זה מזה שהרי חליה העליון יושב על התחתון אלא שיולא מעט מעט והעובד כוכבים הכניסן זו לזו ולא הוי נוגע ולחק יין החבית: **אלא מעשה לבינה.** בעלמא קא עביד כלביה הנתונה ע"פ החבית ומכבידתה: **דהוה קאי במעצרתא.** דישראל ולא היה בה יין אלא משקה טופח עליהן: **ניגוב.** אפר ומים ואפר כדמפרש לקמן בהשוכר (דף עה.): **מתני' אם יש לו עליו מלוה.** על ישראל אסור לפי שלא ירא ליגע בסכר אי אמר לי מידי אמינא ליה תניהו לי בחוצי: **נפל.** העובד כוכבים בבור מלא יין אע"פ דנגיעה ממש (ג) הוא"ל ושלא בכוונה הוא: **מדדו בקנה.** אע"ג דנתכוון הוא"ל ולדבר אחר נתכוין והא נגיעה לאו ממש היא אלא ע"י הקנה: **או שהיה מטפיה כו':** **המרותחת.** שהיתה מחממת ומעבה רתיחות וטיפח בידו ממש על הרתיחות אין דרך ניסוך בכך ומותר בהנאה: **זה היה מעשה והכשירוהו.** אף בשתיה: **גמ' על אותו יין.** שעשה לו ישראל את היין הזה אפוקיקי לגבות הימנו דהשתא סמכה דעתיה ונגע ולא מירתת אבל לא היתה לו מלוה על אותו יין אע"פ שיש לו מלוה על בעליו מותר בשתיה דמירתת ולא נגע: **המטהר יינו של עובד כוכבים.** ישראל שדרך ענבים של עובד כוכבים בהיתר כדי למכרו לישראל ואין נותן מעות לעובד כוכבים עד שימכרו לאחר זמן ונותן ברשותו של עובד כוכבים: **והלה כותב לו התקבלתי.** אם כותב לו העובד כוכבים התקבלתי ממך מעות כלומר הריני כאילו קבלתי מעות שאיני מעכב בידך להוציא יין מרשותי בכל עת שתרצה: **מוסר.** (ד) אם יש מפתח או חותם ביד ישראל: **זה היה מעשה בבית שאן ואסרו.** דכיון דיש לו מלוה על אותו יין מאי דבעי עביד אבל מלוה שאינה על אותו יין כמי שאין לו עליו (ה) דמי דקתני רישא הלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר והא הכא דיש לו מלוה דמי היין עליו וקתני דכיון דלאו על אותו יין הוא מותר: **דדמי עליה כיום אידם.** ואזיל ומודה על שגיגל ומסתמא נסכיה בעלייתו ואסור בהנאה: ומסקנא דמילתא מסיק תלמודא **ואין הלכה כר"ש: כל שבזב טמא** (ו). לא אירי רב אשי בהיסט כלל אלא במגע ולא אתא לאשמעינן אלא זרק בעובד כוכבים דלא אסר וה"ק כל מגע שבזב טמא כגון בחבורין בין בידו בין בקנה שאם העובד כוכבים זב והיין (ז)כלי או אדם מטמא בזב אף היין נעשה בכך יין נסך כגון אדם המוגע בזב שנגע בו הזב ממש בין בקנה טמא אף היין שנגע בו עובד כוכבים בין בידו בין בקנה נעשה יין נסך. וליכא למימר דרב אשי אהיסטו של זב נמי קאי דאמר רב אשי לעיל (עמוד ב) זיקא בין מליאה בין חסירה שרי ולכוותיה בהיסט של זב טמא: **שלא בחמתו לא.** אלמא זרק העובד כוכבים עשה יין נסך ואילו זב שזרק חפץ בכלי לא טימאו: דקאזיל

התם

מסורת הש"ס

(א) [לעיל מ.], (ב) [עי' תי"ט], (ג) [ל"ל בנים שאם הכבישו כ"א בהא"ש], (ד) לקמן קא., (ה) [ברכות לב. וש"נ], (ו) [גי' הא"ש בסי' ה' רבינא], (ז) [וכלי. יעב"ץ], (ח) רש"א, (ט) [נדה מב.],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כל וכו' כל עיקרו. כעין זה בתוס' ב"ק דף ח ע"ב ד"ה כל:

הגהות הב"ח

(א) במשנה חדקה (בחמתו) תו"מ נ"ב ס"א נ"ג ליה: (ב) רש"י ד"ה אבל לפותייה הוא"ל ואינן גבלות זו מזו וכו' הכניסן זו לזו ודוחק יין החבית לא הוי נוגע אלא מעשה לבינה כ"ל והד"ח: (ג) ד"ה נפל וכו' ממש הוא הוא"ל: (ד) ד"ה מוסר אם יש מפתח או חותם. נ"ב אע"ג דכש"י נופיה פי' מתניתין דהמטהר יינו כו' בדלמתא לו התקבלתי ואפילו אין מפתח וחותם כיר ישראל שרי ולפי זה הוא"ל טיפא פירושא דרשא וכלכתבו התוס' בתחלת הדיבור המתחיל המטהר יינו מ"מ ס"ל לרש"י דטיפא מיירי בתרתי מילי ולגדין כיהא דמונח בנית הפתוח לרה"ר דקתני רישא ואפי' אין מפתח וחותם ובאין פתוח לרה"ר לא שרי אלא במפתח וחותם: (ה) ד"ה זה היה וכו' עליו חוב דמי: (ו) ד"ה כל שבזב טמא בעובד כוכבים עושה יין נסך לא אירי רב אשי ולפי זה דריקה בעובד כוכבים וכו' בידו בין בקנה בגון שאם נגע הזב בכלי או באדם מטמא בזב אי נמי בגון אדם המוגע בזב בין שנגע בזב ממש וכו' נמי קאי דהאמר רב אשי כל"ל ומיהו אף היין נעשה בכך יין נסך נמחק: (ז) תוס' ד"ה מעשה וכו' ע"ש ד"א דשרי לפירוש ר"ת. נ"ב ע"ל בדף ז בסוף ד"ה ר"ג בראוב: (ח) בסה"ד שכתבתי למעלה. נ"ב בדף זה ד"ה זיקא: (ט) ד"ה בעיא הדחה וכו' ניגוב אף בגתיות וכו' שבפרק אחרון. נ"ב ע"ש בפרש"י דף עב בד"ה מדיקן בגתים: (י) ד"ה לי אוכל וכו' אמרינן לקמן אי ליכא טופח ע"מ להטפיה: (כ) ד"ה דיקא וכו' אע"פ שיש לו מלוה דמי היין עליו מותר כל"ל ותיבת חוב נמחק:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה סא.

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל בנים], ב) [עי' תוס' ע"ב ד"ה עדן], ג) [תולין ג.], ד) [לעיל ס.], ה) גי' מהר"ם עד שיבא ומשמר ועלה כו' אע"פ וכו', ו) [כ"ק פב.],

הגהות הב"ח

(א) במשנה אסור (עד שיבא ומשמר) תפ"מ וכ"ב ס"א עד שיושיב שומר: (ב) שם אינו מגיחו כל"ל ותוס ר' נתמק: (ג) רש"י ד"ה מותר וכו' ותוס בידו שרי: (ד) תוס' ד"ה התם וכו' כדפרישית לעיל. נ"ב בדף מ בד"ה ה"ג: (ה) ד"ה המעהר וכו' ויפסיד מלמכור: (ו) בא"ד בגמרא כשהפקידו: (ז) בא"ד אין לומר כיון שהוא ברשות: (ח) בא"ד וי"ל דה"פ וכו' מפתח ותותם ועלה מפרש. נ"ב פירוש דהשתא דטלה [עובדי כוכבים אסור] אף בשיש מפתח ותותם הא דקתני עד שיבא ומשמר בכל גווגא קאמר אף באין מפתח ותותם ועלה מפרש אין השומר כו' דאף ביולא וגנבם מותר אפי' אין מפתח (ט) ד"ה ותלון ותותם: (יא) ד"ה העובד כוכבים אפי' הוא:

מוסף רש"י

המטהר יינו של עובד כוכבים. ישראל שלקח ענבים של עכו"ם בהיתר כדי למכרו לישראל ואין נותן תשלומין לעכו"ם עד שימכרנו לאחר זמן ונותן ברשותו של עכו"ם (לעיל ס:). **והלכה כותב לו התקבלתי.** אם כותב לו העכו"ם התקבלתי ממך תעמוד, כלומר הריני כאילו קבלתי תעמוד, שאיני מעכב בידך להוציא יין מרשותי בכל עת שתרצה (שם). מותר. אם יש מפתח או חותם ביד ישראל (שם). זה היה מעשה ביית שאן ואסרו. לכיון דיש לו מלוה על אותו יין מאי דנעי עביד, אבל מלוה שאינו על אותו יין כמי שאין לו עליו חוב דמי, דקתני רישא הלה כותב לו התקבלתי ממך תעמוד מותר (שם).

הדרן עלך רבי ישמעאל

עין משפט נר מצוה

ק א מיי' פי"ג מהל' מ"א הלכה ט סמג לאוין קמד טוש"ע י"ד סי' קכה סעיף ה:

קא ב ג ד ה ו ז ח ט מיי' פי"ג שם הלכה ג ד ה ו ועיין בהשגות סמג לאוין קמה טוש"ע י"ד סי' קלא סעיף א:

קב י מיי' שם הל' ו:

קג כ מיי' שם הלכה א סמג שם טוש"ע שם סי' קל סעיף ט:

דקאזיל מיניה ומיניה. שהולך ומתגלגל הכלי כל שעה ע"י שהוא מגלגלו ומורידו לבור הלכך שלא בחמתו לא דמיישינן דלמא נגע: **מתני' המטהר יינו של עובד כוכבים.** שעשאו בכשרות למוכרו לישראל ולא נתן דמים עכשיו לעובד כוכבים עד שימכרנו ונותנו ברשותו של עובד כוכבים: **מותר.** דמירתת ליה עובד כוכבים ולא נגע דאמר דלמא חזו לי הנך ישראל דעברי ברה"ר ומפסידנא ואפילו אין מפתח וחותם (ג) שרי והוא שאין לו כלום על אותו יין כגון שכתב לו התקבלתי ממך כדאמרינן לקמן באידך בבא: **ר"ש בן אלעזר כו'.** מפרש בגמרא [ע"ב]: **המטהר יינו של עובד כוכבים כו' מותר.** אם בית פתוח לרשות הרבים כדפרי' לעיל: **אבל אם רולה כו'.** שהיין נעשה לו משכון הואיל ויש לו מלוה על היין אסור דלא מירתת דסבר אי חזו לא מפסידנא דכי תבע לי אמינא דידי הוא: **גמ' רוכלין.** מוכרין בשמים וישראלים הן עוברין מעיר לעיר ומירתת עובד כוכבים דלמא חזו לי דרך רשות הרבים: **דלתים וכריח.** שאין נכנסין בה אלא ברשות וכ"ע ידעי כי עיילי בה ומאי למיקס עלה ההיא שעתא: **וחלון ברה"ר דמי.** אפילו בית פתוח לחצר וחלון פתוח לחצר ברה"ר כנגד פתח הבית כמאן דפתוח לרה"ר דמי. לשון אחר חלון של ישראל פתוח כנגד פתח הבית ברה"ר דמי וכן עיקר: דרך אספה לעמוד בני אדם עליה: **דיקלא.** דקל של ישראל נגד הפתח ומתירא העובד כוכבים עכשיו יעלה ליטול פירות וירמוי נוגע: **פסיק רישיה.** של דקל ומעתה אין בו פירות: **ומאן דאסר.** מימר אמר עובד כוכבים למה ליה דסליק התם: בחצר

התם [א]דקאזיל מיניה ומיניה: **מתני'** [ב]המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו [ג](ובבית) הפתוח לרשות הרבים בעיר שיש בה עובדי כוכבים וישראלים מותר בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור [ד] [ה]עד שישב ומשמר [ו]ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר אע"פ שהוא יוצא ונכנס מותר ר"ש בן אלעזר אומר רשות עובדי כוכבים אחת היא: [ז]המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר אבל אם ירצה ישראל להוציא [ח] ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו זה היה מעשה בבית שאן ואסרו: **גמ'** בעיר שכולה עובדי כוכבים נמי [ט]והאיכא רוכלין המחזירין בעיירות אמר שמואל [י]בעיר שיש לה דלתים ובריח אמר רב יוסף [יא]וחלון ברה"ר דמי [יב]ואשפה ברה"ר דמי [יג]ודיקלא ברה"ר דמי פסיק רישיה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר [יד]וחד שרי מאן דאסר למה ליה דסליק התם ומאן דשרי זימנא דאבדה ליה בהמה וסליק לעיוני בתרה: ת"ר [טו]אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצירו של עובד כוכבים ומילאהו יין וישראל דר באותה חצר מותר ואף על פי שאין מפתח וחותם בידו

מפתח וחותם להתם ירא העובד כוכבים שמא אותו ישראל אמר לישראלים הדרים שם לתת לב על יינו אבל רוכלים עוברים לפי שעה מה ידעו ועוד שמדמה אשפה ודיקלא לפתח פתוח וכי מה

סברא היא זו שיניח העובד כוכבים ליגע ביין שהוא אצלו בלא מפתח וחותם מירתת שיבא ישראל הדר בעיר על האשפה או יעלה על הדקל ועוד למאי דמפרש בגמרא אי לא"ק אי לר"ש בן אלעזר דאפילו בעיר שכולה עובדי כוכבים אם הפקידו בבית עובד כוכבים אחר מותר משום דעובד כוכבים אחר מירתת וזה תימה גדולה דכיון שאין שם מפתח וחותם ניחוש פן ינסכנו הנפקד כי אין לומר שהנפקד ירא מן המוכר פן יעליל עליו כי מה חושש המוכר אם ינסכנו הנפקד ועוד מאחר דמייתי בעובד כוכבים שכתב לו התקבלתי ומעתה מה חילוק יש בין עובד כוכבים זה לעובד כוכבים אחר אפי' בית המוכר יינו של ישראל הוא ועוד קשה דמדתני סיפא והלה כותב התקבלתי מכלל דרישא לאו בהכי מיירי לכן נראה לר"ת להעמיד משנתינו בית משפתח וחותם וכן פרש"י בפירושים ראשונים ובלא כתב לו העובד כוכבים התקבלתי והלכך בעיר שישראל ועובדי כוכבים דרים בה ופתח פתוח לרה"ר אע"פ שהוא יינו של עובד כוכבים מותר כיון דמפתח וחותם בידו שהעובד כוכבים ירא פן יראהו ישראל טורח ומזיף ויגד לישראל שטיהרו ויפסיד (ט) למוכר יינו ולא דמי לעובד כוכבים שנמצא בלא הבור של יין דאסירא בית לו מלוה עליו דהתם כיון שאין מפתח וחותם קומץ על זה שיוכל לנסכו קודם שירצהו שום אדם והשתא ניחא דאף בעיר שכולה עובדי כוכבים כיון שיש מפתח וחותם היה לנו להתיר משום רוכלין שירצהו טורח ומזיף יבינו שאותו יין של ישראל הוא וכן ירא ממקום דאיכא אשפה ודיקלא כמו בפתח פתוח ואפי' נמי אפיר למאן דשרי בגמרא (יא) שהפקידו בבית עובד כוכבים אחר אי לא מייתינן לגומלין דבבית עובד כוכבים אחר הוי יינו של ישראל שאין לעובד כוכבים האחר שום דבר על היין וכיון שיש מפתח וחותם אין לחוש שיטרח הנפקד ומזיף אפילו בעיר שכולה עובדי כוכבים יש להתיר והכי אמרינן בברייתא בגמרא יינם של ישראל ברשותו של עובד כוכבים וישראל דר באחר אחרת מותר והוא שיש מפתח וחותם ואחר אחרת הוי כעיר שכולה עובדי כוכבים כיון שאין פתח פתוח לרה"ר בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור ואע"פ שיש מפתח וחותם בידו ולא יועיל כלום פתח פתוח כדמוקי לה בגמרא בעיר שיש לה דלתים וכריח שאין רוכלים עוברים דרך שם שלא ירגישו דכיון שלא כתב התקבלתי א"כ יינו של עובד כוכבים הוא וכן תניא בגמרא דיין של עובד כוכבים וישראל דר באחר אחרת אסור לכ"ע אע"פ שיש מפתח וחותם וסיפא דקתני והלה כותב התקבלתי הוי יינו של ישראל הלכך במפתח וחותם שרי אבל בלא מפתח וחותם אין להתיר כיון (ז) שברשות העובד כוכבים דבקל ינסכנו ולא דמי להיא דנמצא בלא הבור שהתירו באין לו מלוה על היין דהתם איכא תרתי לעיבותא יינו של ישראל וברשות ישראל דרשות ישראל מועיל כמו מפתח וחותם ולהכי מייתי לעיל ראיה מהך כדפרי' לעיל והיכא דישראל דר באותה חצר שהיין מונח שם לא שנא ביינו של ישראל לא שנא ביין של עובד כוכבים שרי אף בלא מפתח וחותם כדאמר ליה ר' יוחנן לתנא תני אע"פ שאין מפתח וחותם משום דישראל דר באותה חצר חשוב כמו שומר דסגי ביולא ובנכם כדתנן אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אע"פ שהוא יולא ובנכם כו' וא"ת היאך נוכיח ממתני' דיולא ובנכם סגי לכתחלה אף בלא מפתח וחותם כיון שהעמדנוה בית מפתח וחותם ובפ"ק דחולין (דף ג. ושם) מייתי לה להתיר אף לכתחלה דקא פריך התם ויולא ובנכם לכתחלה לא והתנן אין השומר צריך כו' ומה ראיה היא זו שאני הכא שיש מפתח וחותם וי"ל דה"פ בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור (יב) אף בית מפתח וחותם ועלה מפרש (יג) אין השומר צריך כו' אלא אפילו יולא ובנכם ומתוך שהעמיד ר"ש כולה שמעתין במפתח וחותם ואפילו הכי מטהר יינו של עובד כוכבים ברשות עובד כוכבים בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור כיון שלא כתב לו התקבלתי מתחלה היה ר"ת רולה לאסור אותם היינות שקונין העובדי כוכבים מישראל ומוליכין אותם ממקום הזול למקום היוקר ואע"פ שמתחיים אותם אותם בתוך חותם בחבית אלא חשוקים ושולים כפולים מצד זה ומצד זה דהא תנן המטהר יינו של עובד כוכבים כו' בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור אע"פ שיש מפתח וחותם וכיון דקיימא לן כר"א דשרי בחותם אחד אין לנו לחלק בין חותם אחד לחותם בתוך חותם דמי אסרנא חותם אחד נאסר גם שני חותמות ואחרי כן מצא טעם להתיר דדוקא מטהר יינו של עובד כוכבים שלקחו העובד כוכבים בכרמו ולא טרח בו ויבא בקל לזייף אבל הכא כיון שטורח כל כך שלוקח אותו מישראל וגם מחתימו חותם בתוך חותם ונושאו להשתכר בו אין ליראת שיטרח וזייף פן יפסיד טרחו ועל סמך היתר זה שהה יין שהובא מאלגיריא בזה הענין ועוד האריכתי בענין שליחות יין ביד עובד כוכבים לעיל בפרק אין מעמידין (דף לא. ד"ה דאמר ושם: ד"ה השולח): **והאיכא** רוכלין. ואע"ג דתקנת עזרא (יד) לא היתה אלא שיעברו בערי בנות ישראל שלא יתגנו על בעליהן לפי דרכם היו עוברים שם: **וחלון** ברשות הרבים דמי. פי' בקונטרס ל"א חלון של ישראל פתוח כנגד פתח הבית ואם הבית שהיין בו סגור דליכא למיחש שיבנס (טו) בה העובד כוכבים ואפילו הוא פתוח אין לחוש שיבנס בו ויסגור בעדו דמרתת מישראל שבנגדו כיון שאין העובד כוכבים דר בבית היין ודוקא ביום אבל בלילה אסור: